

MLADŠÍ KATEGORIE

Silný dialogicky vystavěný mikropříběh ukazuje atmosféru třídy a necitlivé chování učitelky k nově přichozím dětem z Ukrajiny. Autorka autenticky zachytila, jak drobné projevy předsudků a netolerance mohou formovat klima celé třídy. Právě autorčin cit pro detailní pozorování a schopnost zachytit napětí okamžiku i tichou solidaritu mezi dětmi porota vysoce ocenila.

Učitelka potřese hlavou, pak se ohlédne a zeptá se: „Jak se teda jmenujete?“
Dívka, která dosud stejně jako její bratr mlčela se trochu napřímí. „Inka Povoroznjuk. Inka a Danilo.“
„Vůbec vám nerozumím.“ říká učitelka.
„Inka a Danilo.“ zopakuje chlapec a vypadá, že už by radši zmizel.
Učitelka se podívá na seznam žáků. „Ach, ti cizinci. Co to máte za divný příjmení?“ Pátáci mlčí, nově přichozí též.
„Tak si sedněte.“ Propustí je učitelka povýšeně. „A zítra si nespleťte patro. Hodina začíná v osm.
Děti zůstanou stát, nerozumí. Učitelka ukáže na lavice. Sednou si. Hodiny ukazují 8 hodin a 3 minuty.
Julie zvedne ruku.
„Ano, Julie?“
„Paní učitelko, hodina přeci začíná až teď. Naše hodiny jdou trochu napřed.“
„To není podstatné. Pět minut před hodinou, když zvonilo, měli být tady.“
„Totiž, vy jim chcete dát pozdní příchod, ale oni přišli včas.“
„Mají chodit dřív.“

Vera Gotlib, Praha, 1. místo

Na emotivně silných obrazech postavené vyprávění o dobrovolnici v Charkově zdůrazňuje, že odvaha nemusí mít podobu velkých činů, ale ochoty nezůstat lhostejní. Autorčin text připomíná, že i zdánlivě nepatrné věci mohou být klíčové pro zachování důstojnosti druhých.

Tohle není o mopu a dezinfekci, ale o čistých nemocničních pokojích. Ty totiž nevinným lidem, kteří je v troskách svých životů obývají, dávají pocit, že jsou stále lidmi. Tato útěcha a tichá podpora jsou to nejmenší a zároveň největší, co pro ně mohu udělat. Mohu jim tak vrátit kousek důstojnosti. Mohu jim nabídnout aspoň trochu klidu a lidského tepla ve chvíli, kdy se jejich životní cesta možná blíží ke konci a oni se připravují opustit tento svět plný utrpení. Věřím, že právě v těchto temných chvílích se ukáže dobro v každém z nás.

Miriam Kapitánová, Šternberk, 2. místo

Autorčin text autenticky zachycuje prožívání introvertní dívky uvíznuté v prostředí společenských očekávání. Nabízí intimní vhled do její snahy ve světě obstát a zároveň zůstat sama sebou.

Zhasnutá světla. Jemně planoucí plamínky svíček. Bolest hlavy. Sfouknutí. Vyčerpání. Zlatá patnáctka se na dortu zatřpytí stejnou barvou jako její vlasy. Praskne další balónek. Všichni mluví a mluví. Dohadují se, co bude první. Krájení dortu nebo předávání dárků? Hlubokými nádechy se snaží vzpamatovat. Nepřestat se usmívat na všechny přítomné, nezačít křičet „ať už proboha mlčí“, nevyčíst jim celé tohle směšné divadlo. To je její mantra. Stále stejná, zůstávající pevnou a klidnou oporou ve světě chaosu.

Jolana Kupsová, Roztoky u Prahy, 3. místo

Úvaha nad významem „neviditelných“ dobrých skutků se opírá o konkrétní zkušenost autorky z Tyfloservisu (služby pro nevidomé), která se stává přirozeným a silným příkladem solidarity. Síla textu spočívá v autentickém prožitku a upřímném přesvědčení, že i malé, nenápadné činy mají skutečný dopad na životy lidí kolem nás.

Je důležité dělat velké skutky, které nás budou v budoucnu pohánět dál. Z vlastní zkušenosti můžu uvést jako příklad pomoc slepým lidem v Tyfloservisu. Byla jsem tam sice jen dvakrát, ale dalo mi to víc, než jsem čekala, a i když byl můj věk menší překážkou, přijali mou pomoc. Nikdo není příliš malý na to, aby pomáhal.

Monika Vaňková, Kostelec na Hané, zvláštní cena poroty

STARŠÍ KATEGORIE

Text je silnou úvahou o mlčení, které umožňuje růst nespravedlnosti, a o neviditelných hrdinech, kteří toto mlčení narušují drobnými, ale zásadními gesty odvahy. Autorka připomíná, že skutečné hrdinství často nepřichází s velkými činy, ale s odmítnutím dívat se stranou, když jde o lidskou důstojnost.

Největší tragédie nezačínají výstřelem ani výkřikem. Začínají tichem. Okamžikem, kdy se společnost shodne, že je lepší nevidět, neslyšet, neptat se. Pravda neumírá náhle. Zprvu se jen vynechá z titulku. Pak se přesně neuvede v reportáži. A nakonec přestane existovat. Ne proto, že by zmizela. Ale proto, že jsme se přestali ptát, kde je. [...] Mlčení nikdy není neutrální. Je to prostor, kde se zabydluje lež. Kde se z rezignace stává norma. Kde se z pohodlí stává vina. [...] A právě proto jsou neviditelní hrdinové důležitější než kdy dřív. [...] Jsou to lidé, kteří si všimnou, že někdo sedí sám. Kteří se zastanou, když se ostatní dívají stranou. Kteří řeknou „promiň“, i když by bylo jednodušší mlčet. Kteří podrží dveře, vyslechnou cizího člověka, nebo se jen na chvíli zastaví. [...] Neviditelní hrdinové nejsou ti, kteří mění dějiny. Jsou to ti, kteří nedovolí, aby se dějiny zlomily k horšímu.

Anežka Vavříková, Moravský Krumlov, 1. místo

Vzpomínka na výjimečného profesora ukazuje, jak hluboko může učitel svým nadšením a lidskostí zasáhnout generace studentů. Autorka připomíná, že skutečné dědictví pedagoga nespočívá v gramatice či datech, ale ve způsobu, jakým je naučí dívat se na svět.

Počátkem února nečekaně zemřel profesor češtiny z našeho gymnázia, před dvěma týdny jsem mu byla na pohřbu. [...] Ale nemylte se, nepíšu tady žádný nekrolog, ačkoli se to tak doposud mohlo zdát. [...] Jeho hodiny byly nezapomenutelné. Vzpomínám si, že poezii jsme vždy četli společně pod rozsvícenou lampičkou a se zataženými závěsy. Každý přečetl třeba strofu a pak byl povinen přečtený úsek interpretovat, což byla vždy neobyčejná podívaná. [...] Myslím, že hodiny poezie se tak mohly velmi pravděpodobně podílet na tom, jak my, kdož jsme je tehdy na gymnáziu absolvovali, vnímáme dnes svět okolo sebe. [...] Nejen ve mně, ale i ve všech studentech, kteří jeho učebnou prošli, zanechal totiž pan profesor něco výjimečného; cit pro krásu.

Ada Šmídová, Praha, 2. místo

Angažovaná a argumentačně dobře vystavěná úvaha o neviditelném každodenním hrdinství dívek a žen, které i v roce 2026 narážejí na tabuizaci menstruace, bagatelizaci bolesti a systémové překážky v školství i zdravotnictví. Autorka přesvědčivě propojuje osobní zkušenost s širším společenským kontextem a ukazuje, že skutečnou změnu nepřinese tiché přizpůsobování se, ale schopnost o těchto tématech otevřeně mluvit.

Od roku 1985, kdy Courteney Cox v reklamě poprvé v historii televize vyslovila slovo „menstruace“, uplynulo více než čtyři desetiletí. Přesto jako společnost stále přešlapujeme na místě. Menstruace v tomto kontextu totiž není jen „ženským tématem“. Je to téma, které se bytostně dotýká i mužů. Jde o jejich dcery, které se v pětiminutových přestávkách bojí ostudy, o jejich manželky, které pod vlivem léků makají doma i v práci, i o jejich sestry a matky, jejichž bolest systém léta bagatelizoval. Skutečné

hrdinství nespočívá v tom, že tyto situace budeme i nadále v tichosti zvládat. Spočívá v odvaze o nich mluvit nahlas a bez rozpaků.

Alžběta Klonfarová, Kladno, 3. místo

Úvaha nad tím, kdo je či není hrdinou, proti sobě staví běžnou slušnost a skutečné hrdinství spojené s obětí, odvahou a bojem proti totalitě. Autorka srozumitelně propojuje historický příklad slezských skautů v čele s Vladimírem Čermákem se současnými společenskými rozpory, a přesvědčivě připomíná, že hodnoty, za něž se kdysi umíralo, nejsou samozřejmé ani dnes.

Dnešní doba je pro mě v něčem zvláštní. [...] Zaměňujeme slušnost za hrdinství. A proč? Protože slušnost a laskavost jako by se vytrácela. Lidé myslí spíš na sebe než na ostatní. Nedaleko od nás zuří válečný konflikt a někteří jsou schopni nadávat uprchlíkům a posílat je zpátky na Ukrajinu. [...] Stydím se za to, že jsme jako národ dopustili, že na postu předsedy poslanecké sněmovny je člověk, který zahazuje všechny hodnoty, za které neviditelní hrdinové během totalitních režimů bojovali. [...] Nezapomínejme na události, jež se zdají býti minulostí, občas nám mohou být blíží, než jsme si schopni připustit. [...] Snažme se stát hrdiny, třeba jen těmi neviditelnými, a zůstaňme stát na straně pravdy.

Dorota Skalková, Mořkov, zvláštní cena poroty